

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/245554,Jaroslaw-Szarek-Mecenas-Jerzy-Kurcysz-legenda-slaskiej-adwokatury.html>
24.07.2026, 10:51

Jarosław Szarek: Mecenas Jerzy Kurcysz – legenda śląskiej adwokatury

Nie minęły dwadzieścia cztery godziny od rozpoczęcia strajku w Kopalni „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu-Zdroju 15 sierpnia 1988 r., gdy do katowickiego mieszkania mec. Jerzego Kurcysza wkroczyli dwaj esbecy. Zagrozili, że jeżeli będzie usiłował pojechać do Jastrzębia, zostanie natychmiast aresztowany.

[Aparat bezpieczeństwa](#) [Opozycja w PRL](#) [Stosunki międzynarodowe](#)

23.07

Nie uległ tym groźbom, a jego głos był nieraz słyszany w korespondencjach „Głosu Ameryki” z Jastrzębia, skąd nadawał. Nadal był inwigilowany przez bezpiekę, ale tak było już od czterdziestu lat. Obejmujące kilka epok życie mec. Jerzego Kurcysza jest ilustracją losów polskiej, niepokornej inteligencji XX w. Na świat przyszedł jeszcze pod rosyjskim zaborem, w Łomży, w 1907 r. W dorosłość i początki obiecującej prawniczej, a także politycznej kariery wkraczał w niepodległej Rzeczypospolitej. Ta niestety we wrześniu 1939 r. runęła w starciu z brunatnym i czerwonym totalitaryzmem. Po wojnie, żyjąc przez cztery dekady pod komunistycznymi rządami, starał się ocalić choć część świata, w jakim się wychował, wyrażanego prawością i pracowitością, uczciwością i solidnością.

Prawo, polityka, rodzina

Jego ojciec Stanisław był adwokatem i rejentem, znanym działaczem społecznym w Łomży. Z matką Teresą z Przyremblów jeszcze przed wybuchem I wojny światowej Jerzy odwiedzał jej stryjecznego brata ks. Stanisława Przyrembla, proboszcza parafii św. Jana Chrzciciela w Carskim Siole. Został on w 1929 r. aresztowany przez bolszewików, skazany na dziesięć lat poprawczego obozu pracy i więziony na Wyspach Sołowieckich. W 1932 r. wymieniono go wraz czterdziestoma więźniami (w tym kilkunastoma księżmi) na sowieckich agentów. Scena powrotu do Ojczyzny i powitania w Baranowiczach wuja wybiedzonego, w łachmanach odcisnęła się mocno w pamięci młodego Jerzego.

Po ukończeniu łomżyńskiego gimnazjum rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Obok nauki oddawał się działalności społecznej i politycznej. Związał się z Młodzieżą Wszechpolską, został prezesem jej Rady Naczelnej. Przez dwa lata kierował akademicką Bratnią Pomocą. Znalazł się także wśród przywódców Obozu Narodowo-Radykalnego ABC, a z końcem 1936 r. wszedł w skład Komitetu Politycznego Organizacji Polskiej. Wraz z Tadeuszem Gluzińskim i Janem Jodziewiczem uczestniczył w zakończonych fiaskiem kilkumiesięcznych pertraktacjach dotyczących porozumienia ONR z piłsudczykami, reprezentowanymi m.in. przez wicemarszałka sejmu płk. Bogusława Miedzińskiego. Wtedy też spotkał się z marsz. Edwardem Śmigłym-Rydzem.

W ostatnich samorządowych wyborach odrodzonej Polski Jerzego Kurcysza wybrano do Rady Miejskiej Warszawy. Jego karierę polityczną zahamowały jednak sprawy osobiste – rozstał się bowiem z żoną Heleną z d. Słomińską, córką rozstrzelanego w lutym 1943 r. przez Niemców byłego prezydenta Warszawy Zygmunta Słomińskiego, i związał z Marią Rutkowską z d. Sucheni, dziennikarką pisma „ABC”, żoną działacza ONR Tadeusza Rutkowskiego (zamordowanego

w obozie koncentracyjnym w Gross-Rosen).

Po zakończeniu aplikacji adwokackiej w 1936 r. Kurcysz został członkiem Rady Adwokackiej, pracował w urzędzie rozjemczym do spraw mieszkaniowych w Warszawie, w stołecznych tramwajach i elektrowni oraz zarządzie miejskim, a jego dokonaniem było opracowanie *Kodeksu lekarskiego*.

„Do wolnej Polski nam Powrócić daj!”

Po napaści Niemiec we wrześniu 1939 r., mimo zwolnienia ze służby wojskowej ze względu na słaby wzrok, zgłosił się do wojska na ochotnika, ale nie przyjęto go z powodu braku broni. Wstąpił wtedy do Straży Obywatelskiej i został zastępcą komendanta I Komisariatu. Uczestniczył w ratowaniu rannych z płonących kamienic, brał udział w gaszeniu zbombardowanego Zamku Królewskiego.

[Czytaj artykuł Jarosława Szarka *Mecenas Jerzy Kurcysz - legenda śląskiej adwokatury* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Tekst pochodzi z numeru 10/2023 „Biuletynu IPN”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Aparat bezpieczeństwa, Opozycja w PRL, Stosunki międzynarodowe

Artykuł

JAROSŁAW SZAREK

MECENAS JERZY KURCYSZ – LEGENDA ŚLĄSKIEJ ADWOKATURY

Nie minęły dwadzieścia cztery godziny od rozpoczęcia strajku w Kopalni „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu-Zdroju 15 sierpnia 1988 r., gdy do katowickiego mieszkania mec. Jerzego Kurcysza wkroczyli dwaj esbecy. Zagrozili, że jeżeli będzie usiłował pojechać do Jastrzębia, zostanie natychmiast aresztowany.

Jarosław Szarek: Mecenase Jerzy Kurcysz – legenda śląskiej adwokatury